

Kuna, Dijana

Undergraduate thesis / Završni rad

2021

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Academy of Arts and Culture in Osijek / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:251:516265>

Rights / Prava: [In copyright](#) / [Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-04-24**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the Academy of Arts and Culture in Osijek](#)

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU
ODSJEK ZA VIZUALNE I MEDIJSKE UMJETNOSTI
SVEUČILIŠNI PREDDIPLOMSKI STUDIJ LIKOVNA KULTURA

DIJANA KUNA

EPIPREMNUM AUREUM

ZAVRŠNI RAD

Mentor :

doc. art. Mario Matoković

Osijek, 2021.

SAŽETAK

Serija radova pod nazivom "Epipremnum Aureum" načinjena je od devet matrica odnosno devet grafika realiziranih u dubokom tisku i od zvučne instalacije koja je sastavni dio ovoga rada. Rad vizualizira tri faze prikaza sjećanja koje blijedi koje sam prikazala postepenim "nestajanjem" boje na radovima simbolizirajući prolaznost i sjećanje. Zvučna instalacija referira se na simbolu biljke kao živo biće koje reagira na okolinu i događaje koji se odvijaju oko nje. Biljka "Epipremnum Aureum" o kojoj sam se prvo počela brinuti dobila sam od moje bake kada i kreće moj interes za floru. Ovaj rad je ujedno posveta pokojnoj baki Nevenki te ovaj rad je ujedno i oproštaj, ali i sjećanje na nju.

SUMMARY

"Epipremnum Aureum" is a creeping plant that inspired this series of works made of nine stencils realized in gravure as well as a sound installation which is an integral part of this work. The work consists of three phases of the display of fading memory, which I have tried to show by the gradual "disappearance" of color in works that symbolize transience and memory. A sound installation is a symbolic meaning that a plant is also a living being that reacts to the environment and the events that take place around it. I started caring for this plant when my grandma gave it to me which awaken my interest in flora. This work is also a dedication to my late grandmother Nevenka, and both a farewell and a memory of her.

Ključne riječi: prolaznost, sjećanje, voljena osoba, biljka, emocije

Key words: transience, memory, loved person, plant, emotions

SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA U OSIJEKU
AKADEMIJA ZA UMJETNOST I KULTURU U OSIJEKU

IZJAVA O AKADEMSKOJ ČESTITOSTI

kojom ja _____ potvrđujem da je moj _____ rad
diplomski/završni

pod naslovom _____

te mentorstvom _____

rezultat isključivo mogega vlastitog rada, da se temelji na mojim istraživanjima i oslanja na objavljenu literaturu kao što to pokazuju korištene bilješke i bibliografija. Izjavljujem da niti jedan dio diplomskog rada nije napisan na nedopušten način, odnosno da nije prepisan iz necitiranog rada, pa tako ne krši ničija autorska prava. Također izjavljujem da nijedan dio ovoga završnog/diplomskog rada nije iskorišten za bilo koji drugi rad pri bilo kojoj drugoj visokoškolskoj, znanstvenoj ili radnoj ustanovi.

U Osijeku, _____

Potpis

Sadržaj:

1. UVOD.....	3
2. RAZRADA TEME.....	4
2.1. Opis i značenje rada.....	4
2.2. Proces rada/ izvedba završnog rada.....	5
3. RASPRAVA.....	15
3.1. Referiranje na rad umjetnice Mileece, Claude Monet i drugih.....	15
4. ZAKLJUČAK.....	20
5. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA.....	21
6. POPIS LITERATURE.....	22

1. UVOD

Ideja završnoga rada kojega ću predstaviti u ovom tekstu nastala je u spajanju sjećanja na preminulu baku s jednom od njenih omiljenih biljaka koje je održavala u svome domu "*Epipremnum aureum*", odnosno "*Zlatni puzavac*". Motreći propadanje jednog otkinutog lista do trenutka kada je naočigled iščeznuo život iz njega uočila sam da su karakteristike navedene biljke izdržljivost i velika otpornost što bih svakako povezala s osobnošću kakvu je imala moja baka. Iako sam tek nakon bakine smrti počela sve više promatrati cvijeće koje je ostalo, nalazim interes koji mi je prenosila za sve biljke iz svog "pejzaža" o kojemu je voljela voditi brigu. Ovaj rad, rekla bih, bio bi svojevrsni "hommage" voljenoj osobi. U ovome sam radu povezala pojam prolaznosti i sjećanja do njenog postupnog nestajanja. Pomoću tih pojmova nastala je serija grafika koje sadrže tri različite tehnike koje su korištene tijekom nastajanja samih grafika; reserve, aquatinta, otvoreno jetkanje kao i kombinacija tehnika, te dio rada koji se sastoji od zvučne instalacije u kojem je uključena i sama biljka Zlatnog puzavca.

2. RAZRADA TEME

2.1. Opis i značenje rada

Ovaj završni rad je hommage voljenoj osobi koje više nema. Put do samog završetka rada i tok procesa bio je moje veliko emocionalno putovanje prema oproštaju od osobe s kojom sam bila usko vezana. Tokom procesa sam naučila da se strpljenjem i vremenom polako dolazi do konačnih rezultata, naučenih lekcija i stjecanje velikog iskustva. Nailazila sam na probleme poput suočavanja s vlastitim emocijama ili pak koju to točno poruku želim poslati te kako prikazati sve te zamršene osjećaje koji se događaju u fazama tugovanja nakon velikog gubitka.

Odлучila sam rad napraviti u mediju grafike - tehnikom reserveage jer pomoću te tehnike najbolje mogu unijeti slobodu i spontanost, kakvu biljni svijet ima, u same radove. Istraživanjem i promatranjem Zlatnog puzavca došla sam do ideje da prikazem samu biljku, prije svega strukturu iste s direktnom asocijacijom kako je najvažnije ono što je iznutra odnosno kakva je osoba iznutra, sa svim njezinima unutarnjim kvalitetama i manama. Serija grafika se sastoji od devet otisaka koje sam radila koristeći tri grafičke tehnike: reserveage, aquatinta, otvoreno jetkanje te kombinacija istih. Što znači da od svakog pristupa ima po tri rada. Broj devet sam izabrala jer ga se smatra kao anđeoskim brojem kojeg sam povezala s preminulom bakom. Uz devet grafičkih otisaka dodala sam i zvučnu instalaciju koja je interaktivna. Zvučna instalacija sastoji se od same biljke i modula koji pretvara signale biljke u zvuk. Pomoću zvučne instalacije prenijela bih da su biljke kao i ljudi te da osjete svaki pokret i događanja oko njih.

2.2 Proces rada/ izvedba završnog rada

Za realizaciju rada u grafičkim tehnikama dubokog tiska koristila sam devet cinčanih ploča koje sam prvo izrezala u pravokutnom obliku te ih onda izbrusila do željene glatkoće, te obrusila rubove ploča (fasete) pomoću šabera kako ne bi rubovi ostali oštri. Potom sam ih ispolirala do željenoga sjaja pomoću Purol paste. Tehnike koje sam odabrala za ovaj rad su reserve i aquatinta.

Reserve je jedna od tehnika dubokog tiska u kojoj se na cinčanu ili aluminijsku ploču, prethodno ispoliranu, nanosi mješavina šećera, tempere, vode i deterdenta za pranje posuđa koje ne sadrži dodatke balzama i drugih sličnih dodataka. Kada se osuši smjesa, preko nje se stavlja tanki sloj razrijeđenog tekućeg bitumena te potom ostavimo da se osuši. Nakon toga ploča se stavlja u mlaku vodu, ostavimo neko vrijeme u vodi te prema potrebi kistom prelazimo preko ploče kako bi se smjesa reserve-a odvojila. Nakon toga, ploča je spremna za daljnji proces. (Čaušić, 2020.)

“Tehnički postupak akvatinte se sastoji od niza osmišljenih manipulacija kojima umjetnik grafičar oblikuje vlastitu likovnu zamisao, grafičku sliku bogatu tonskim gradacijama, od najsvjetlijih do maksimalno zasićenih tonova (u tehničkom smislu, maksimalnog stepena zacrnjenja). Sam postupak je jednostavan: metalna ploča se napraši prahom smole (asfalta ili kolofonija) koja se podvrgne topljenju (rastaljivanju) i izlaže djelovanju jetke. Pokrivanjem svjetlijih dijelova grafičke slike (asfaltnim) tekućim lakom te produživanjem procesa jetkanja postiže se sve izraženiji stepen zacrnjenja.” (Hozo, 1988.). Prije početka izvedbe samog završnoga rada, počela sam sa skicama za rad. Skice sam radila svaki dan promatrajući list Zlatnog puzavca kojega sam otkinula dok je bio u najboljem izdanju te pratila i bilježila njegov proces sušenja. Tako sam došla do više rješenja izgleda samoga završnoga rada te sam se odlučila odabrati apstraktniji način prikazivanja motiva. Tehnikom reserve-a sam nanosila svoj motiv na matrice slobodnijim, spontanijim potezima, dobivši različite linije po toku i karakteru. Nakon što bi se smjesa reserve-a osušila, nanosila bih grund pomoću kojega zaštićujem ostatak matrice koja neće biti u doticaju s jetkom. Nakon sušenja, matricu bi uronila u posudu sa toplom vodom kako bih skinula smjesu reservea, koji je napravljen od vode, šećera, tempere i deterdenta za posuđe, kako bi se odvojila s matrice. Dio gdje je bila smjesa vidjela bi se sama ploča te bi taj dio išao na jetkanje. Pomoću aquatinte sam htjela sam prikazati prvu fazu sjećanja na nekoga koga više nema, tj. najviše boje na otiscima što označava naše

najbolje i najsvježije sjećanje. Druga faza podrazumijevala je sjećanja koja polako nestaju koristeći kombinaciju aquatinte i otvorenog jetkanja. Prvo bih zaštitila željene dijelove ploče novinama kako ih ne bi našpricala autolakom da ostane "čisti dio" matrice koju će kiselina cijelu jetkati. S jedne strane bi imala situaciju gdje je ploča podvrgnuta otvorenom jetkanju, a s druge jetkanju u tehnici aquatinte. Treću i zadnju faza sjećanja prikazala sam pomoću otvorenog jetkanja da se spusti nivo ploče, koju sam otiskivala kao slijepi tisak tj. provukla bih ploču i papir bez korištenja boje kroz prešu te bi na papiru ostao reljef od matrice. Taj reljef metaforički daje naglasak na pomalo nejasna sjećanja na osobu s jedne strane dok s druge ista ostaje u nama u formi urezanih tragovima koje su ostavile na nama.

Zadnji dio završnoga rada je interaktivna zvučna instalacija s biljkom na kojoj je moguće dirati stabljiku i listove puzavca kako bi dobili zvuk biljke. Instalaciju sam načinila u suradnji s Krunoslavom Budaićem. Kada želimo čuti samu biljku dok ju se ne dira onda stavimo jednu (zelene boje) elektrodu u zemlju i drugu (žute boje) elektrodu na stabljiku ili list. Tada čujemo zvukove koje sama biljka proizvodi tj. njezine "otkucaje srca". Kada želimo mi proizvoditi zvuk sa biljke, tada žutu elektrodu maknemo sa biljke i držimo ju u ruci ili na nju nalijepimo izolir traku.

Slika 1. sušenje reserve-a na cinčanoj ispoliranoj ploči

Slika 2. pripremljena ploča za daljnje otvoreno jetkanje dok je aquatinta
zaštićena od kiseline

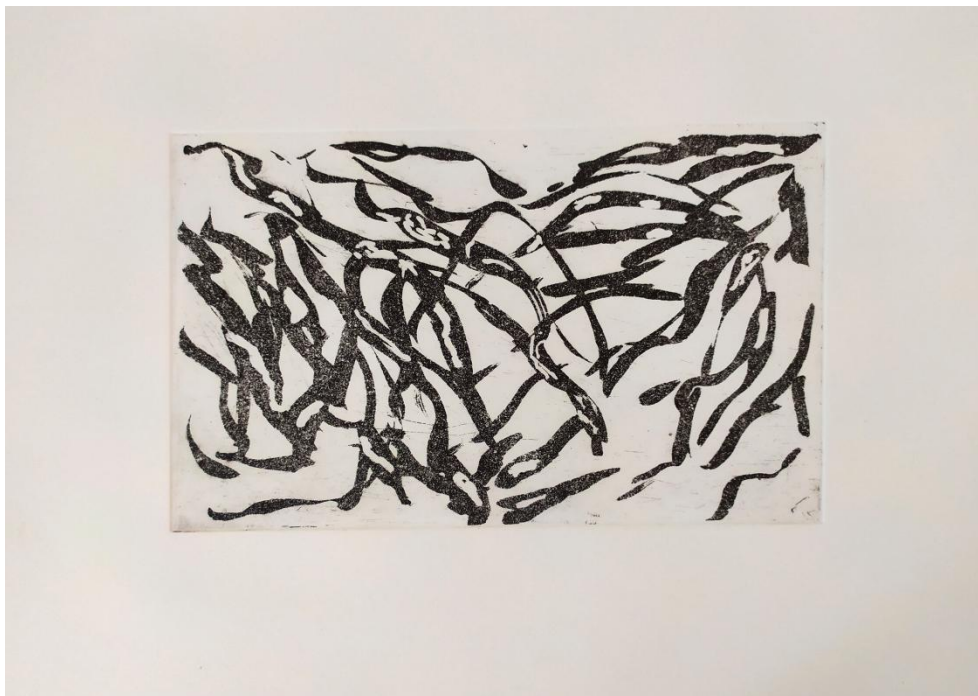
Prvi, četvrti i sedmi radovi rađeni su tehnikom aquatinte. Prvu matricu sam jetkala sveukupno osam minuta u dušičnoj kiselini (HNO_3), četvrtu i sedmu sam jetkala sedam minuta također u dušičnoj kiselini .

Slika 3. otisak prve grafike, 297 x 420 mm, 2021.

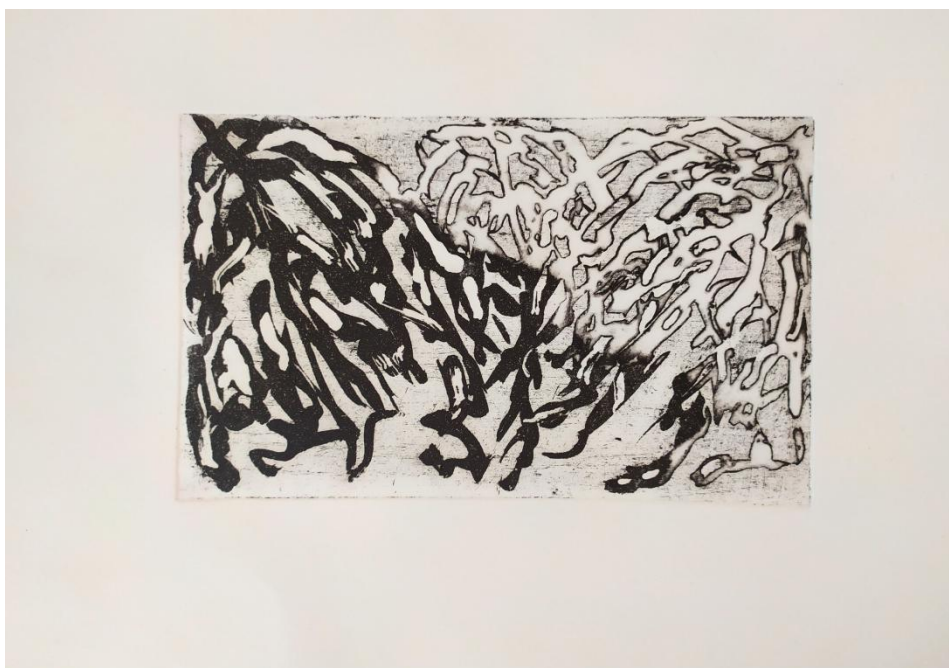

Slika 4. Otisak četvrte grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 5. otisak sedme grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Drugi, peti i osmi radovi rađeni su kombinacijom aquatinte i reserve-a s otvorenim jetkanjem. Drugu matricu sam sveukupno jetkala u dušičnoj kiselini trideset i sedam minuta te sa jetkom modre galice još dodatno pet minuta. Petu i osmu matricu sam jetkala četrnaest minuta u dušičnoj kiselini.

Slika 6. otisak druge grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 7. otisak pete grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 8. otisak osme grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Treći, šesti i deveti radovi rađeni su tehnikom *reservage*-a s otvorenim jetkanjem, 297 x 420 mm , 2021. Treću matricu jetkala sam deset minuta u modroj galici.

Šestu sam sveukupno četrdeset i pet minuta jetkala u dušičnoj kiselini.

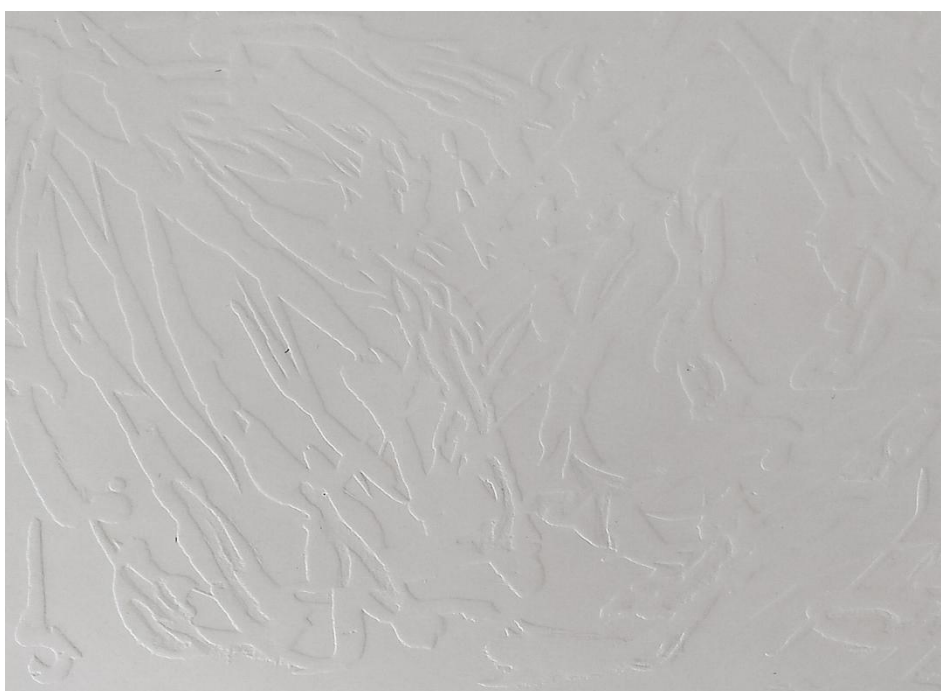
Deveta ploča se jetkala trideset i pet minuta.

Slika 9. detalj treće grafike, 297 x 420 mm, 2021.

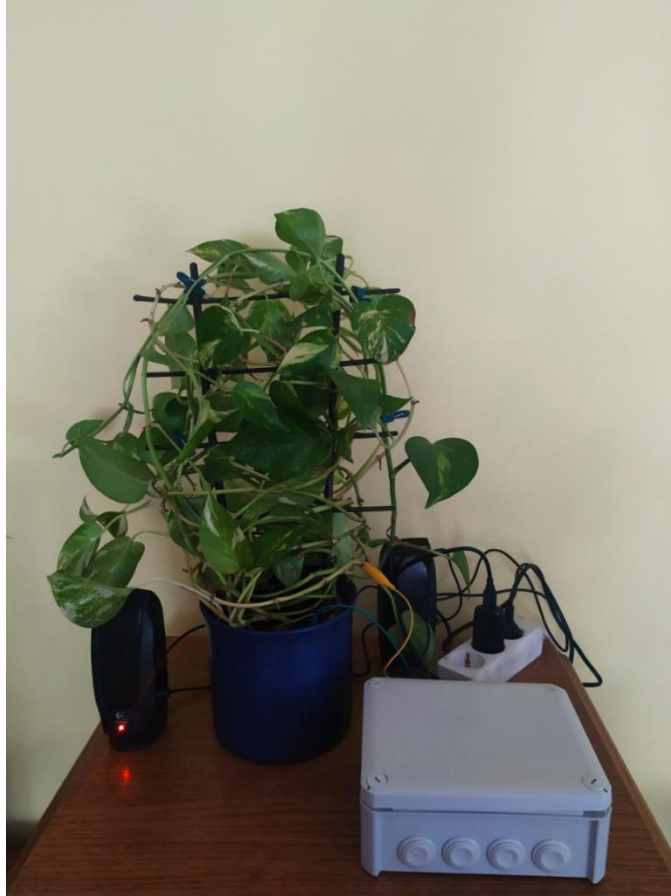

Slika 10. detalj šeste grafike, 297 x 420 mm, 2021.

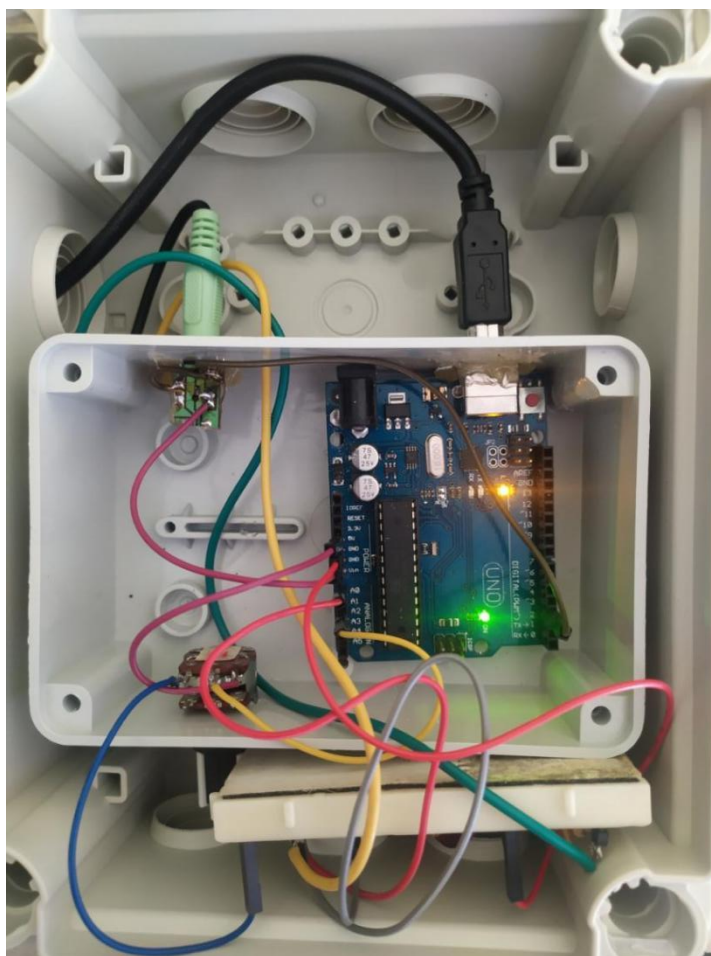

Slika 11. otisak devete grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Zvučnu instalaciju načinila sam u suradnji s Krunoslavom Budaićem. Sastoji se od biljke, kutije sa zvučnom karticom, arduinom i dvije elektrode te zvučnicima koji su spojeni na zvučnu karticu.

Slika 12. zvučna instalacija sa biljkom Zlatnog puzavca

Slika 13. sadržaj kutije za instalaciju

3.RASPRAVA

3.1.Referiranje na rad umjetnice Mileece, Claude Monet i drugih

Inspiraciju sam crpila od različitih umjetnika, jedan od njih bio je Nikola Vrljić. Iako je poznatiji kao kipar imao je izložbu svojih crteža pod nazivom "Uzmi sve što ti život pruža" u Zagrebu, na kojima mi svidio način na koji tretira crtež, koristeći alate vrlo slobodno te pri tome stvarajući vrlo dinamičan i živ crtež.

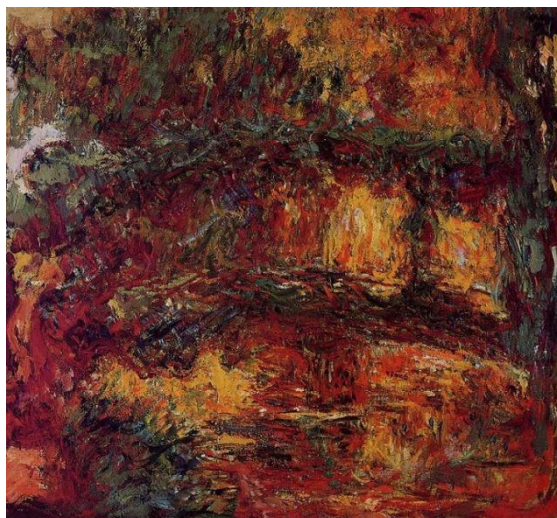

Slika 14. Nikola Vrljić, "Just married", 2017.

Za shvaćanje zvuka i instalacije najviše me se dojmila Londonske umjetnica, Mileece¹ koja se vlastitom izričaju bavi zvukom biljaka kompomirajući ih u svoje radove i performanse. Iako ona uz pomoću prirode dobiva svojevrsni ambijent, ona spaja prirodu s današnjom modernom tehnologijom i programerskim pomagalicama kako bi proizvela zvukove biljaka koje reagiraju na okolinu kao i ljudi.

U vlastitim grafičkim radovima nastalim kombinatorikom mrlja i linija također sam dobivala inspiraciju proučavajući radove francuskog umjetnika iz doba impresionizma, Claude Monet-a čiju inspiraciju crpim od svojih prvih svjesnih interesa za umjetnost. Promatrajući slike Monet-ova vrta dobivamo dojam da su figurativnog prikaza, no kada bi približili detalj njegove slike ne bismo mogli jasno razaznati što se točno prikazuje u njegovim radovima. "Čak i kad se na njegovim slikama mogu razlikovati neke vrste cvijeća poput makova, ruža i kasnije lopoča te plavih glicinija, slikar nikada ne prikazuje oblik pojedinog cvijeta ili biljke. On traži harmoniju, cjelovit dojam." (Heinrich, 2002.)

¹ <https://www.youtube.com/watch?v=9kLuhLSuq-g> - Mileece- Formations ; generativna biljna glazba

Slika 15. Claude Monet, ‘Japanski most’ Giverny, 1920-24.

U grafikama Lilla Szekely sam se prvi puta susrela s pristupom otvorenog jetkanja, te sam isprobala na jednoj svojoj probnoj ploči za rad i uočila zanimljiv i nov pristup grafici i procesu jetkanja. To mi je omogućilo da eksperimentiram s oblicima i načinu razmišljanja tehnikom reserve-a i otvorenim jetkanjem. Tim pristupom sam isprobala slijepi tisak koji mi se činio prikladan za prikazivanja pojma prolaznosti i sjećanja.

Slika 16. Lilla Szekely, ‘Midway’, 2017.

“Until It No Longer” rad je umjetnice Diane Shpungin u kojem prikazuje četrdeset i devet crteža portreta pokojnoga oca koje je kroz animaciju stavila u beskrajnu petlju. Kod ovoga rada povezala sam se s njenom temom smrti te kako je kroz neprestani rad i crtanje tog portreta pokušala postati donekle otporna na prikaz njenog pokojnoga oca.

Slika 17. Diana Shpungin, “Until It No Longer” 2007.-2011.

4.ZAKLJUČAK

Tokom procesa izrade ove serije radova zaključila sam da treba imati puno strpljenja i dugog promišljanja kako izvesti prvotnu zamisao i realizirati ju u određenim grafičkim tehnikama. Najviše su mi pomogle skice koje sam radila redovito te ih mijenjala po svojim potrebama i osjećajima koje su me vodile kroz ovaj rad i proces zacjeljivanja mene kao osobe. Ovaj rad je svojevrsni oproštaj od voljene osobe čije sam interese preuzela kao i zanimanje za biljni svijet koji sam nakon njene smrti počela posebno njegovati. Krenuvši od figuracije koja mi je bila tzv. sigurna zona, ka putu u nepoznate i apstraktnije pristupe u umjetnosti, shvatila sam da se trebam više upustiti u istraživanje novih pristupa i likovnih problema te kako ih riješiti. Ovaj rad me ohrabrio da dalje istražujem nove tehnike i načine rada u mediju grafike te povezivanje iste u drugim medijima.

5. POPIS SLIKOVNOG MATERIJALA

Slika 1. sušenje reservage-a na cinčanoj ispoliranoj ploči

Slika 2. pripremljena ploča za daljnje otvoreno jetkanje dok je aquatinta
zaštićena od kiseline

Slika 3. otisak prve grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 4. Otisak četvrte grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 5. otisak sedme grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 6. otisak druge grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 7. otisak pete grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 8. otisak osme grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 9. detalj treće grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 10. detalj šeste grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 11. otisak devete grafike, 297 x 420 mm, 2021.

Slika 12. zvučna instalacija sa biljkom Zlatnog puzavca

Slika 13. sadržaj kutije za instalaciju

Slika 14. Nikola Vrljić, "Just married", 2017.

Slika 15. Claude Monet, "Japanski most" Giverny, 1920-24.

Slika 16. Lilla Szekely, "Midway", 2017.

Slika 17. Diana Shpungin, "Until It No Longer" 2007.-2011.

6. POPIS LITERATURE

1. Christoph Heinrich, *Monet*, 2002. , Taschen, str. 73
2. Dževad Hozo, *Umjetnost multioriginala*, Kultura grafičkog lista, prvo izdanje, ČGP Delo, Ljubljana, 1988., str 335
3. Mario Čaušić, *Kemija u umjetničkoj grafici*, 2020.g, Biblioteka Ars Academica, Akademija za umjetnost i kulturu u Osijeku, str. 49

Internetski izvori:

1. <https://dianashpungin.com/2013/05/13/until-it-no-longer/>
2. <https://www.youtube.com/watch?v=wYU18eiiFt4>